

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра журналістики та мовної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного факультету

_____ Інна САВИЦЬКА

«_____» _____ 2023 року

СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри
журналістики та мовної комунікації,
протокол № 11 від 09 травня 2023 р.

Завідувач кафедри

_____ Марина НАВАЛЬНА

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Журналістика»

Гарант ОП

_____ Світлана ХАРЧЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Журналістське розслідування»

Спеціальність – **061 «Журналістика»**

Освітня програма

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник:

Заслужений журналіст України, доцент Савенко О.М.

Київ – 2023

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Спеціальність	<u>061 журналістика</u>	
ОС	бакалавр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	210	
Кількість кредитів ECTS	7	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	—	
Форма контролю	іспит (5 семестр, 3 курс)	
Показники навчальної дисципліни для денної форми та скороченого терміну навчання		
	денна форма навчання	скорочений термін навчання
Рік підготовки	3	-
Семестр	V	-
Лекції	30	-
Практичні, семінарські заняття	60	-
Лабораторні заняття	—	-
Самостійна робота	120	-
Індивідуальні завдання	—	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання:		-
аудиторних	6	
самостійної роботи студента	8	

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
		вибіркова	

Кількість кредитів – 7	061 журналістика	
Модулів – 2	Освітній ступінь – бакалавр	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		3-й -
Індивідуальне науководослідне завдання - не передбачено		Семестр
Загальна кількість годин – 210		5-й -
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6 самостійної роботи студента – 8		30 год. -
		Практичні, семінарські
		60 -
		Лабораторні
		- -
		Самостійна робота
		120 год. -
		Індивідуальні завдання:
		-
		Вид контролю:
		Іспит (5 семестр, 3 курс)

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЖУРНАЛІСТСЬКЕ РОЗСЛІДУВАННЯ»

Анотація дисципліни «Журналістське розслідування»

В умовах переходу від тоталітарного суспільства в демократичне журналістське розслідування має колосальне значення. Перетворення, що відбуваються в українському суспільстві, викликали стрімку трансформацію ЗМІ, яка включає зміну і ідеології, і принципів подачі інформації. Кардинально змінилися відносини ЗМІ і суспільства. Висока міра свободи, захисту прав преси на інформацію, висловлювання різних думок безумовно йде на користь і суспільству, і самій пресі.

Журналістське розслідування – синтетичний жанр аналітичної публіцистики, що дозволяє зробити розслідування з використанням елементів аналітичної статті, інтерв'ю, репортажу, офіційних матеріалів. Розслідування - це найскладніший журналістський жанр, який припускає всебічне і докладне дослідження якоїсь маловивченої, закритої або ретельно приховуваної теми, у процесі роботи над якою долається небажання певних структур надати інформацію, що цікавить журналіста. Нерідко громадянська авторська позиція становить загрозу безпеці, а то й життю журналіста.

Журналістські розслідування відображають сучасну дійсність на зрізі гостріших політичних, економічних та моральних зворушень. Як правило, всі вони присвячені пошукам рішення актуальних проблем: (злочинність, корупція, наркоманія), їх об'єднує наявність “кричущих” фактів, аналітичний погляд на те, що відбувається, відкритість авторської позиції. Організація журналістського розслідування - найбільш ефективний метод, якщо необхідно привернути загальну увагу до тієї чи іншої теми, зробити цю тему основною “повісткою дня” для журналістів чи експертів. Коректно проведене розслідування дозволяє визвати бажаний для дослідника резонанс в ЗМІ, направити зусилля журналістів в необхідне русло.

Проте, нині деякі засоби масової інформації практично втратили роль посередника між суспільством і владою, значно слабшала їх можливість служити засобом діалогу суспільних груп. Суспільство стало нерідко сприймати ЗМІ як продовження політики "брудними засобами" компромату, як інструмент зведення рахунків в боротьбі між сильними світу цього. У мас-медіа сформувалася атмосфера, що відображає не суспільні, а приватні інтереси, відірвані від реального самопочуття, настроїв, переваг більшій частині населення країни. З джерела розповсюдження інформації нині мас-медіа нерідко перетворюються на засоби поширення чуток і всілякого компромату, що не має нічого спільного з журналістською роботою. Надзвичайно небезпечна ймовірність того, що ЗМІ можуть стати односторонніми політичними чи ідеологічними рупорами їх господарів або перетворяться у владно-політичні "прибуткові підприємства".

Навчити молоде журналістське покоління відчувати різницю між політичним чи бізнесовим замовленням у вигляді журналістського розслідування від суспільно важливого журналістського розслідування і не піддаватися корупційним спокусам – одне з найголовніших завдань навчального курсу «Журналістське розслідування».

Ця дисципліна є вибірковою. Викладається протягом 5 семестру на 3 курсі в обсязі – 210 год. (4 — кредити ECTS), із них лекційних — 30 годин, семінарських — 60 годин, самостійної роботи — 120 годин.

У курсі передбачено 2 змістових модулі та 2 модульні контрольні роботи. Завершується дисципліна – іспитом, який проходить у вигляді відповідей на запитання з програми.

МЕТОЮ навчальної дисципліни «Журналістське розслідування» є ознайомлення студентів з історією, теорією, технологією проведення журналістського розслідування як синтетичного жанру аналітичної публіцистики; розкриття особливостей та специфіки жанру у висвітленні складних економічних, політичних, соціальних та інших життєво-важливих проблем; прищеплення студентам практичних навичок накопичення фактичного матеріалу, його аналізу й успішної реалізації в публіцистичному творі; забезпечення студентів теоретичними знаннями, необхідними для написання переконливих професійних текстів у жанрі журналістського розслідування; допомогти виробити практичні навички роботи зі збором, перевірки достовірності, аналізу й систематизації накопиченого матеріалу.

ЗАВДАННЯ навчальної дисципліни – підготовка молодого спеціаліста, який буде кваліфіковано орієнтуватися в суспільно-політичних процесах, що відбуваються у світі й Україні; використовувати набуті знання в практичній роботі як на етапі добору матеріалу, так і під час реалізації творчого задуму; аналітично й концептуально мислити. На семінарських заняттях і під час самостійної роботи студенти–журналісти під орудою досвідчених викладачів, які мають практичний досвід проведення журналістських розслідувань у редакціях, отримають необхідні знання з композиції, стилістики підготовлюваного до друку публіцистичного твору, логічного вмотивування викладених фактів, роботи з образним інструментарієм.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен ЗНАТИ:

особливості використання аналітичних жанрів у друкованих ЗМІ; специфіку журналістського розслідування; суть та основні вимоги до роботи журналіста-розслідувача; правові та етичні вимоги у роботі журналіста-розслідувача; технологію проведення журналістського розслідування; прийоми побудови композиції;

ВМІТИ:

знаходити актуальну тему й збирати необхідний матеріал. брати інтерв'ю, аналізувати документи, систематизувати зібраний матеріал; обробляти і редагувати зібраний матеріал; реалізовувати творчий задум у журналістському тексті; знаходити джерела інформації, спілкуватися з її носіями; планувати свою роботу з метою кваліфікованої підготовки власних публікацій. чітко і ясно викладати свої думки у підготовленому до друку журналістському творі; кваліфіковано працювати з різними джерелами інформації; ставити запитання по суті, з'ясувати обставини; знаходити належні докази та переконливі свідчення; отримувати інсайдерську інформацію та захищати свої джерела інформації; відчувати професійну відповідальність перед читацькою аудиторією; досконало володіти мовою, вміло використовуватив журналістськихтекстахїї стилістичне багатство; користуватись технічними засобами фіксації інформації, архівом, цитувати будь-який текстовий, звуковий чи аудіовізуальний матеріал відповідно до вимог авторського права; відповідально ставитись до виконання редакційних завдань та оприлюднення фактів.

НАБУТТЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ:

Програмні компетентності

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 4. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):	СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності. СК06. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності.
Програмні результати навчання	
	ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел. ПР13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук. ПР18. Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЖУРНАЛІСТСЬКЕ РОЗСЛІДУВАННЯ»

Змістовий модуль 1. Історія та теорія журналістського розслідування

Тема 1. Презентація поняття «інвестигативна журналістика» і визначення «репортажрозслідування».

Тема 2. Історія виникнення ідеї, зародження і розвиток жанру журналістського розслідування як жанру у світі.

Тема 3. Особливості і труднощі розвитку конвергентно-розвідувальних жанрів у партійнорадянській пресі Радянського Союзу.

Тема 4. Становлення, розвиток і специфіка жанру журналістського розслідування як жанру в незалежній Україні.

Тема 5. Журналісти-розслідувачі як «штучний спеціологічний товар»: хто може займатися інвестигативною, розслідувально-викривальною журналістикою.

Тема 6. Соціально-соціологічні, психолого-психіатричні особливості індивідуума, здатного займатися журналістськими розслідуваннями

Тема 7. Сучасний репортаж у ЗМІ, його різновиди та журналістське розслідування: чому саме репортаж. Теоретичні особливості та жанрова специфіка репортажу як основи журналістського розслідування.

Тема 8. Необхідність набуття і включення навиків застосування інтелектуального багажу й аналітичного мислення при зборі матеріалу для репортажу-розслідування.

Змістовий модуль 2. Технологія проведення журналістського розслідування

Тема 9. Розвиток репортажу-розслідування у контексті соціально-комунікативного дискурсу та віддзеркалення потреб і сподівань сучасного суспільства на встановлення справедливості в громадсько-політичному і економічному житті країни.

Тема 10. Пошук актуальної теми і способи збирання необхідного матеріалу. Теорія і проведення редакційної, групової чи індивідуальної інтелектуальної атаки з метою визначення перспективних та реально існуючих розслідувальних напрямів, тем, конкретних адрес та персоналій .

Тема 11. Технологія проведення журналістського розслідування.

Тема 12. Образ авторського «я» та його функції в сучасному репортажі як одному з різновидів журналістського розслідування..

Тема 13. Дещо про правила і прийоми пошуку джерел інформації та особливості спілкування з її носіями.

Тема 14. Безпека діяльності журналістів в Україні: стан, проблеми і шляхи їх вирішення. **Тема 15.** Принципи, способи і засоби законної і по-можливості безпечної роботи журналістарозслідувача.

4. Структура навчальної дисципліни «ЖУРНАЛІСТСЬКЕ РОЗСЛІДУВАННЯ»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усьог	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Історія та теорія журналістського розслідування													
Тема 1. Презентація поняття «інвестигативна журналістика» і визначення «репортаж-розслідування».	14	2	4	-	-	8							
Тема 2. Історія виникнення ідеї, зародження і розвиток жанру журналістського розслідування як жанру у світі.	14	2	4	-	-	8							
Тема 3. Особливості і труднощі розвитку конвергентно-розслідувальних жанрів у партійно-радянській пресі Радянського Союзу.	14	2	4	-	-	8							
Тема 4. Становлення, розвиток і специфіка жанру журналістського розслідування як жанру в Україні.	14	2	4	-	-	8							
Тема 5. Журналіст-розслідувачі як «штучний спеціологічний товар»: хто може займатися інвестигативною, розслідувально-викривальною журналістикою.	14	2	4			8							
Тема 6. Соціальносоціологічні, психологопсихіатричні особливості індивідуума, здатного займатися журналістськими розслідуваннями.	14	2	4			8							
Тема 7. Сучасний репортаж у ЗМІ, його різновиди та журналістське розслідування: чому саме репортаж. Теоретичні особливості та жанрова специфіка репортажу як основи журналістського розслідування.	14	2	4			8							
Тема 8. Необхідність набуття і включення навиків застосування інтелектуального багажу й аналітичного мислення при зборі матеріалу для репортажу-розслідування.	14	2	4			8							

Разом за модулем 1	112	16	32			64							
Змістовий модуль 2. Технологія проведення журналістського розслідування													
Тема 9. Розвиток репортажу-розслідування у контексті соціальнокомунікативного дискурсу та віддзеркалення потреб і сподівань сучасного суспільства на встановлення справедливості в громадсько-політичному і економічному житті країни.	14	2	4	-	-	8							
Тема 10. Пошук актуальної теми і способи збирання необхідного матеріалу. Теорія і проведення редакційної, групової чи індивідуальної інтелектуальної атаки з метою визначення перспективних та реально існуючих розслідувальних напрямів, тем, конкретних адрес та персоналій .	14	2	4	-	-	8							
Тема 11. Технологія проведення журналістського розслідування.	14	2	4	-	-	8							
Тема 12. Образ авторського «я» та його функції в сучасному репортажі як одному з різновидів журналістського розслідування.	14	2	4	-	-	8							
Тема 13. Деякі про правила і прийоми пошуку джерел інформації та особливості спілкування з її носіями	14	2	4			8							
Тема 14. Безпека діяльності журналістів в Україні: стан, проблеми і шляхи їх вирішення.	14	2	4			8							
Тема 15. Принципи, способи і засоби законної і головне - безпечної роботи журналіста-розслідувача.	14	2	4			8							
Разом за змістовим модулем 2	98	14	28			56							
Усього годин	210	30	60	-	-	120							

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Синергія правової і фізичної безпеки журналістів – основне завдання цивілізованої влади.	4
2	Тема 2. Правоохоронні органи і розслідувач: односторонці чи конкуренти.	4
3	Тема 3. Правова і фізична безпека журналістів під час проведення журналістського розслідування	4
4	Тема 4. Цивільний та Кримінальний кодекси України про свободи, права та обов'язки журналістів.	4
5	Тема 5 . Режими доступу до інформації..	4
6	Відповідальність та звільнення від відповідальності за поширення інформації з обмеженим доступом	4
7	Тема 6. Інформаційне законодавство щодо правового регулювання дифамації («припинення честі, гідності та ділової репутації»).	4
8	Тема 7 . Способи і засоби організації розслідування в контексті прав, вмінь і дій самого журналіста,.	4
9	Відповідальність керівництва редакції за організацію журналістського розслідування, за життя і долю члена свого колективу	4
10	Тема 8. Основні фази журналістського розслідування і їх реалізація в публіцистичному тексті.	4
11	Тема 9. Особливості поведінки, способу життя, організації безпеки близьких родичів, колег і знайомих спілкування під час проведення журналістського розслідування.	4
12	Тема 10. Планування життя і роботи під час проведення журналістського розслідування. Підготовка до друку власних публікацій.	4
13.	Етапи підготовки до друку власних публікацій розслідувальної тематики.	4
14.	Тема 11 Дещо про колежанські таємниці зберігання зібраного матеріалу та написання переконливих професійних текстів у жанрі журналістського розслідування.	4
15.	Тема 12. Основні правила роботи журналіста в екстремальних умовах – в зоні бойових дій, при висвітленні ліквідації наслідків природних та техногенних катастроф, ДТП, мітингів протестів, масових зібрань і демонстрацій.	4
	Разом	60

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Авторська тема як основа професіоналізму.	8
2.	Проблема персональної та колективної відповідальності журналістів.	8
3.	Принципи організації роботи на місці події, правила професійної безпеки.	8
4.	Етичні та правові засади репортерської праці.	8
5.	Журналістське розслідування: добровільна спроба охочих під керівництвом викладача починаючи з визначення визначення теми, збору необхідного матеріалу і до організації написання розслідувально-викривального репортажу на одну з гострих актуальних тем організації студентського побуту.	8
6.	Колегіальне обговорення авторських текстів студентів; відбір кращих текстів для майбутнього навчального видання.	8
7.	Композиція, стилістика підготовлюваного до друку публіцистичного твору розслідувальної тематики.	8
8.	Логічне вмотивування викладених у підготовлюваній публікації фактів.	8

9.	Основні положення і особливості роботи з образним інструментарієм.	8
10.	Дещо про основні навички в роботі зі збору, перевірки достовірності, аналізу й систематизації накопиченого матеріалу.	8
11.	Міжнародні правозахисні журналістські організації, їхнє місце, роль і вплив.	8
12.	Ознайомлення з передовим досвідом роботи міжнародних журналістських організацій і структур по проведенню резонансних журналістських розслідувань планетарного масштабу, участь у них українських журналістів-розслідувачів..	8
13.	Вітчизняні правозахисні журналістські організації, їхнє місце, роль і вплив.	8
14.	НСЖУ як захисник прав і свобод журналістів.	8
15.	Вивчення матеріалів Парламентських слухань у Верховній Раді України 2019 року на тему правової безпеки вітчизняних журналістів.	8
	Разом	120

7. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ, КОМПЛЕКТИ ТЕСТІВ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТАМИ

Питання до МКР №1, питання до МКР №2 та контрольні питання та завдання за програмою дисципліни готуються і надаються студентам у процесі навчання.

ЗРАЗОК КОНТРОЛЬНОГО / ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

I. Термін «журналістське розслідування» вперше з'явився:

1. У середині XIX століття у Франції;
2. На початку XX століття у Німеччині;
3. В кінці 80-х років минулого століття під час перебудови в СРСР.
4. В 60-і рр. у пресі США; +

II. Аналітична стаття у формі журналістського розслідування має:

1. Провести критичний аналіз факту або низки подій, запропонувавши вихід із кризової ситуації; +
2. Дати кваліфіковану оцінку через незалежних експертів;
3. Збільшити наклад друкованого видання, користуючись методом «нової журналістики»;
4. Сприяти діяльності фінансово-політичної групи, яка фінансує видання. III. Журналістське розслідування належить до:

1. Інформаційних жанрів;
2. Є поєднанням аналітичної групи із групою художньо-публіцистичних жанрів
3. Аналітичних жанрів;
4. Є методом збирання і аналізу інформації, поліжанровим утворенням; + IV.

Добірку розслідувальної журналістики в газеті «Волинь» готував до друку:

1. В'ячеслав Липинський;
2. Михайло Коцюбинський; +
3. Сергій Єфремов;
4. Дмитро Донцов.

V. Прийнято вважати, що журналістське розслідування як метод з'явилося:

1. У пресі Великої Британії у середині XIX століття;
2. В Росії на початку XX століття;
3. У США в кінці XIX століття;
4. У Франції в другій половині XVIII століття.+ VI. Журналістське розслідування

дозволяє:

1. В умовах загрози життю використання журналістом травматичної зброї; +

2. В умовах бойових дій можливість використання журналістом для самозахисту легкої стрілецької зброї (пістолет);
  3. В умовах бойових дій можливість придбання журналістом для самозахисту автоматичної зброї (автомат);
  4. В умовах загрози життю використання журналістом холодної зброї армійського зразку.
- VII. В журналістському розслідуванні історичний екскурс:
1. Дозволено, якщо, на думку журналіста, в цьому є потреба; +
  2. Не дозволено, оскільки він нівелює саму ідею новітнього дослідження;
  3. Дозволено, але з дозволу респондента, який надає інформацію;
  4. Не дозволено, коли історичний екскурс стосується іншої епохи.
- VIII. В журналістському дослідженні, що присвячено міжнародній події:
1. Домінує аналітика;
  2. Домінує аналітика із вставками елементів репортажу;
  3. Домінує інтерв'ю, як дієвий засіб отримання інформації;
  4. Можуть бути присутніми всі групи жанрів, навіть — художньо-публіцистичні. +
- IX. Який із перерахованих жанрів найбільше відповідає критеріям журналістського розслідування:
1. Мораліте;
  2. Пасквіль;
  3. Памфлет; +
  4. Панегірик.
- X. Який із перерахованих жанрів не може бути журналістським розслідуванням априорі:
1. Стаття в партійній пресі;
  2. Літературно-критичний огляд; + 3. Серія інтерв'ю;
  4. Звіт.
- XI. Прийом «журналіст змінює професію» можливий при тимчасовій зміні професії журналіста на професію:
1. Депутата районної Ради;
  2. Сповідника однієї із конфесій; 3. Белетриста; +
  4. Судді.
- XII. В основі інvestigативної журналістики жанр:
1. Інтерв'ю в його провокативній формі;
  2. Аналітичної статті;
  3. Репортажу; +
  4. Кримінального розслідування.
- XIII. Назвіть елемент композиційної структури тексту журналістського розслідування:
1. Вступна частина; +
  2. Світлина або шарж, залежно від стилістики твору; 3. Оригінальний метод збирання фактажу;
  4. Метафора або кілька вдалих епітетів.
- XIV. Український вчений, який першим розпочав ґрунтовні дослідження в царині «нової журналістики» (міра вимислу і домислу):
1. Анатолій Москаленко;
  2. Олександр Глушко;
  3. Микита Василенко;
  4. Дмитро Прилюк. + XV. «Метод маски»:
1. Зміна зовнішності;
  2. Збір інформації під виглядом іншої людини, іншої професії або конфесії;
  3. Демонстративна зміна звичок;
  4. Все разом вищеперераховане. +
- XVI. Посилання в інтернет-виданні на інші джерела в структурі інvestigативного матеріалу:
1. Кожного разу посилання служить для конкретного завдання; +

2. Використовуються з прагматичною метою: розподілити можливе судове переслідування на більшу кількість авторів;
3. Запевнити опонента, що проти нього вже апіорі ведуться подібні розслідування;
4. Перекопати читача в об'єктивності журналіста.

XVII. Проблеми професійної етики розробляли українські вчені:

1. В.Іванов;
2. О.Зоріна;
3. В.Сердюк;
4. Всі вищеперераховані. +

XVIII. Публіцистичний твір Івана Багряного «Чому я не хочу повертатися до СРСР» написано у жанрі:

1. Памфлету; +
2. Аналітичної статті;
3. Репортажу;
4. Проблемного нарису.

XIX. Публіцистичний твір «Інтернаціоналізм чи русифікація?», написаний журналістом і письменником Іваном Дзюбою 1963 року в УРСР:

1. Вийшов того ж року накладом 50 тис. примірників;
2. Вийшов в друкарні «Самвидав» накладом 100 примірників.
3. Весь наклад, підготовлений до друку, був вилучений із друкарні.
4. В УРСР не був опублікований; +

XX. Пост у соціальних мережах, що присвячено актуальній події:

1. Можна вважати журналістським розслідуванням;
2. Може служити предметом посилення і доведення істини;
3. Може бути джерелом факту за наявності світлин;
4. Не може бути журналістським розслідуванням апіорі. +

ЗРАЗОК ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

ОКР «Бакалавр» напрямок підготовки/ спеціальність – 061 «журналістика»	Кафедра Журналістики та мовної комунікації 2022-2023 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № X з дисципліни «ЖУРНАЛІСТСЬКЕ РОЗСЛІДУВАННЯ»	Затверджую Завідувач кафедри _____ Н.М.Костриця «___» _____ 2022 р.
---	--	---	---

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ РІЗНИХ ТИПІВ

1. Узгодьте поняття за його визначенням:

1.	Інформ. привід	А	Носії простої, первісної інформації про факти без поглибленого аналізу
2.	Інформац. жанри	Б	Підстава, причина виходу журналістського матеріалу.
3.	Інформ. ресурси	В	Звернення щодо доступу до офіц. документів з вимогою надання ознайомлення з ними.
4.	Інформ.запит	Г)	Збирання, обробка, накопичення, пошук і поширення інформації.

2. Вкажіть, що таке інформаційний запит:

1.	А) Носії простої, первісної інформації про факти без поглибленого аналізу
2.	Б) Звернення щодо доступу до офіційних. документів з вимогою надання ознайомлення з ними
3.	В) Підстава, причина виходу журналістського матеріалу
4.	Г) Документи і масиви документів в бібліотеках, архівах, фондах та інших інформаційних системах

3 Термін «Журналістське розслідування» вперше з'явився:

1.	А) У середині ХІХ століття у Франції;
2.	Б) На початку ХХ століття у Німеччині;
3.	В) У 60-і рр. у пресі США;

4.	Г) В кінці 80-х років минулого століття під час перебудови в СРСР
4 Таємна інформація - це:	
1.	А) Матеріалізований результат інформ. діяльності для задоволення суспільних і громадських потреб
2.	Б) Підтверджені фактами новини у щоденних повідомленнях про події без коментарів
3.	В) Та, що містить відомості, які становлять державну та іншу передбачену законом таємницю
4.	Г) Публічно поширювана друкована та аудіовізуальна інформація для необмеж. кола осіб
5. Які методи збору інформації є найефективнішими при підготовці репортажу-розслідування:	
1.	А) Організація, що збирає, обробляє і розповсюджує оперативну інформацію.
2.	Б) Постачальник інформації, особа чи організація, яка надає вихідну інформацію.
3.	В) Інформаційні матеріали, які вміщуються на Інтернет-сайтах.
1.	А) Метод опитування та інтерв'ю;
2.	Б) Метод спостереження;
3.	В) Проведення журналістського експерименту;
4.	Г) Усі значимі залежно від теми і задуму.
6. В репортажі як жанрі журналістики загалом і в репортажі-розслідуванні зокрема допустимі:	
1.	А) Літературні асоціації, крилаті порівняння;
2.	Б) Яскраві епітети, образи та метафори;
3.	В) Оціночні судження та припущення;
4.	Г) Усі попередні складові.
7. Інформатор у засобах масової інформації:	
8. При підготовці матеріалу до друку репортажу-розслідування журналіст повинен:	
1.	А) Перевіряти будь-яку отриману для оприлюднення інформацію;
2.	Б) Може покладатися на думку і слово дуже авторитетних людей і джерел і не перевіряти отримані факти.
9. У журналістській практиці репортаж може визначатися як:	
1.	А) Репортаж-роздум
2.	Б) Репортаж-інтерв'ю;
3.	В) Репортаж-розслідування;
4.	Г) Усі перераховані вище.
10. Відмова фігуранта від генерального інтерв'ю – право фігуранта розслідування, у результаті чого:	
1.	А) Журналіст продовжує розслідування, але не має права публікувати матеріал без згоди фігуранта;
2.	Б) Журналіст може надавати розслідуванню гласності, обов'язково повідомивши аудиторію, що пропонував фігуранту скористатися правом на спростування фактів, але той відмовився.
3.	В) Журналіст вдається до проведення допублікаційної юрекспертизи з органами правопорядку для мінімізації правових ризиків після публікації.

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Що таке бекграунд і досьє при проведенні репортажу-розслідування. 2. Особливості та жанрова специфіка журналістського розслідування.

Викладач

доц. Савенко О.М.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення; наочні – презентація, ілюстрація; практичні – індивідуальні завдання, самостійна робота, практична робота.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

Задіяно практикум, спрямований на вироблення навичок самостійної моральної орієнтації майбутніх журналістів у складних професійних ситуаціях.

9. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль у вигляді модульних контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, поточного тестування. Теоретичні знання студентів оцінюються за відповідями на семінарських заняттях. Форми контролю забезпечують одержання зворотної інформації про зміст, характер і досягнення в навчально-пізнавальній діяльності студентів і про ефективність праці викладача. Під час викладання навчальної дисципліни застосовуються такі методи контролю за навчально-пізнавальною діяльністю студентів, як метод усного контролю у вигляді індивідуального та фронтального опитування, письмовий контроль (письмові відповіді на питання), та письмовий контроль у вигляді модульних контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, поточного тестування. Підсумковий контроль знань – залік.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 01.05.2023 р. № 404).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
82-89	Дуже добре	
74-81	Добре	
64-73	Задовільно	
60-63	Достатньо	
35-59	Незадовільно	Не зараховано
1-34	Незадовільно	

Для визначення рейтингу студента із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$$

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Навчальний план підготовки бакалавра Об1 «Журналістика».
2. Підручники та навчальні посібники.
3. Опорні конспекти лекційних і практичних занять.
4. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять.
5. Семестрові завдання для самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни.

6. Матеріали поточного та підсумкового контролю (контрольні завдання до практичних занять; завдання для модульних контрольних робіт для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу).

7. Перелік питань до іспиту. Білети до іспиту.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна (Базова)

1. Глушко Олександр. Журналістське розслідування: історія, теорія, практика/ Олександр Глушко. – К.: Арістей. – 2008. – 142 с
2. Еверет Девід. Навчальний посібник репортера/ Девід Еверет. – IREX ПроМедіа. – 1999. – 98 с.
3. Маларек Віктор. Викривання фактів. Суть та практика журналістського розслідування/ Віктор Маларек. – К., 1999. – 116 с.
4. Мурікан Жак. Журналістське розслідування / Жак Мурікан. – К.: ІМІ. – 1998. – 105с.
5. Українська журналістика в контексті доби. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції І Львів. – 2004 р.
6. Українське законодавство: засоби масової інформації. К., 2000. – 175 с.
7. Уллмен Джон. Журналистские расследования: современные методы и техника/ Джон Уллмен. –Виоланта, – 1998. – 205 с.

Додаткові ресурси

1. Приступенко Т. О. Теорія журналістики: етичні та правові засади діяльності ЗМІ. – К., 2004.
2. Приступенко Т.О. Теорія журналістики. – К., 2011.
3. Шевченко Тарас. Курс лекцій з права медіа. – К., 2010.
4. Петрова Н., Якубенко В. Медіа Право. – К., 2007.
5. Європейська Конвенція з прав людини. Свобода вираження поглядів: Довідник з українського та європейського інформаційного законодавства/Укл. В.Ф. Іванов, Ю.Є.Зайцев. – К., 2002.
6. Міжнародні стандарти свободи слова. Збірник публікацій міжнародної організації „Артикль 19”. – К.: Міленіум, 2003.
7. М.Місьо, Н.Петрова, В.Ситцевой. Правничі засади діяльності журналістів в Україні.- К.: Айрекс Про Медіа, 2000.
8. Правовий самозахист журналістів. – К.: Геопринт, 2003
9. Законодавча база України // portal.rada.gov.ua
10. Закон США про свободу інформації.
<http://www.medialaw.ru/publications/books/modern/77.html>
11. Закон США про відкритість уряду
<http://www.medialaw.ru/publications/books/modern/78.html>
12. Журнал „Законодательство и практика масс-медиа” №2 за лютий 2005 року.
<http://www.medialaw.ru/publications/zip/126/index.html> (випуск журналу присвячений питанням правового регулювання доступу до державної інформації).
13. Актуальные проблемы обеспечения доступа к информации. –
<http://www.medialaw.ru/publications/books/indep2/index.html>
14. Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи Rec (2002) № 2 „Про доступ до офіційних документів” <http://www.coe.kiev.ua/bul/bul10/text27.htm>
15. Правова позиція Інституту Медіа Права щодо нової редакції Закону України „Про

Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення”
<http://www.telekritika.kiev.ua/ur-cons/?id=21480>

16. Справа Європейського суду з прав людини „Фрессоз і Руар проти Франції”
<http://www.medialaw.ru/article10/6/2/10.htm>
17. Справа Європейського суду з прав людини „Принцеса Ганноверська проти Німеччини” <http://www.medialaw.ru/article10/6/2/44.htm>
18. Рекомендація Ради Європи № R (2000) 7 „Про право журналістів не розкривати свої джерела інформації” <http://www.coe.kiev.ua/bul/bul10/text22.htm>
19. Рішення у справі Європейського суду з прав людини „Гудвін проти Великобританії” <http://www.medialaw.ru/article10/6/2/12.htm>
20. Рішення у справі Європейського суду з прав людини „Ромен і Шміт проти Люксембургу” <http://www.medialaw.ru/article10/6/2/35.htm>
21. Рекомендація Ради Європи № R (97) 20 „Про наклепницькі висловлювання”
<http://www.coe.kiev.ua/bul/bul10/text15.htm>
22. Рішення у справі Європейського суду з прав людини „Лінгенс проти Австрії”
<http://www.medialaw.ru/article10/6/2/15.htm>
23. Рішення у справі Європейського суду з прав людини „Кастеллс проти Іспанії”
<http://www.medialaw.ru/article10/6/2/11.htm>